Ålands landskapsregering

Dokumentnamn
UTLÅTANDE

Brevnr
171 F1

Ärendenr
ÅLR 2021/8612
ÅLR 2021/8787

Datum
15.10.2021

Hänvisning
VM087:00/2021

Kontaktperson
Jurist Thomas Löfwenhierta

Finansutskottet
Skattedelegationen
Riksdagen
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Grundlagsutskottet
Riksdagen
PeV@eduskunta.fi

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen

Finansutskottets skattedelegation har den 8 oktober 2021 begärt utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om undantag för landskapet Åland i fråga om mervärdesskatte- och accislagstiftningen (nedan ”undantagslagen”). Grundlagsutskottet har begärt utlåtande över samma proposition den 13 oktober 2021.

I propositionen föreslås det att undantagslagen ändras så att det för införsel av tidningar och tidskrifter som privatpersoner prenumererar från andra delar av Finland eller från andra medlemsstater till landskapet Åland skapas ett förenklat och lättare förfarande som avviker från det normala förfarandet för enskilda tidningar och tidskrifter. Förfarandet ska också tillämpas på tidningar och tidskrifter som införs från Åland till andra delar av Finland.

Lagstiftningsbehörighet

Lagstiftningsbehörigheten inom beskattningen är delad mellan landskapet Åland och riket. Mervärdesskatt är en indirekt skatt och riket har lagstiftningsbehörighet avseende indirekta skatter enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland (ÅFS 1991:71).

Landskapet Åland hör till EU:s tullområde, men enligt protokoll nr 2 (det s.k. Ålandsprotokollet) som fogats till fördraget om Finlands anslutning till Europeiska unionen (FördrS 103/1994) hör Åland inte till EU:s mervärdesskatteområde. Med anledning av detta finns en mervärdesskattegräns mellan Åland och Finland samt övriga

medlemsstater i EU. Mervärdesskattedirektivet och det s.k. distansförsäljningsdirektiven är därmed inte tillämpligt på Åland. Genom undantagslagen görs den finländska mervärdesskattelagen, med vissa undantag, tillämplig på Åland.

Landskapsregeringens synpunkter

Allmänt om förslaget

Genom ändringarna i mervärdesskattelagstiftningen från 1.7.2021 införlivades EU:s distansförsäljningsdirektiv i den nationella lagstiftningen och därigenom slopades skattefriheten på import av varuförsändelser med ett värde på högst 22 euro. Detta innebär till exempel att alla importerade tidningar och tidskrifter beläggs med mervärdesskatt. Förändringen medför samtidigt att varje enskild tidning och tidskrift enligt den gällande lagstiftningen måste tulldeklareras.

Landskapsregeringen anser fortsatt, likt senast framfördes i utlåtandet till riksdagens finansutskotts skattedelegation 4.3.2021 (ÅLR 2021/1747), att det hade funnits skäl att behålla skattefrihet för alla lågvärdesförsändelser men åtminstone för import av tidningar och tidskrifter i undantagslagen. Eftersom mervärdesskattedirektivet och distansförsäljningsdirektiven inte är tillämpliga på importer till Åland och då Åland inte är en del av EU:s mervärdesskatteområde skulle det ha varit möjligt att behålla ett undantag för alla lågvärdesförsändelser till Åland i undantagslagen. En sådan reglering är fullt möjlig enligt tillämplig EU-rätt och något riksdagen enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland kan fatta beslut om då det faller inom rikets lagstiftningsbehörighet. På detta sätt skulle även situationen för alla privatpersoner, organisationer, transportbolag och inte minst bibliotek på Åland underlättas. Administrationen och kostnaden för berörda myndigheter skulle också minska märkbart.

Landskapsregeringen noterar att Tullen 30.6.2021 givit ut anvisningar gällande ett förenklat förfarande motsvarande det förfarande som beskrivs i detta utkast till regeringsproposition och som nu avses fastställas genom lagförslaget. Landskapsregeringen är kritisk till att lågvärdesgränsen vid import till Åland upphör och anser att relevant lagstiftning och anvisningar borde ha funnits på plats i god tid före 1.7.2021. Den nu uppkomna situationen har medfört en stor osäkerhet då relevanta förberedelser för den nya regleringen inte kunnat göras.

Närmare synpunkter på förslaget

Inledningsvis noteras att förslaget till proposition innehåller en hänvisning till en av Ålands landskapsregering redan 2014 framförd ståndpunkt att åländska privatpersoner har ett särskilt behov av att prenumerera på svenskspråkiga tidningar och tidskrifter. Landskapsregeringen vill här betona att den ståndpunkten fortsättningsvis gäller, i synnerhet med tanke på Ålands situation samt beaktande av utgångspunkterna i

självstyrelselagen för Åland samt 1 punkten i den mellan Finland och Sverige ingångna Ålandsöverenskommelsen av den 27 juni 1921 som gäller skyldigheten för Finland att garantera den åländska befolkningen dess svenska språk, kultur och lokala traditioner.

Vidare konstaterar landskapsregeringen att förslaget enbart verkar avse tillämpning av ett förenklat förfarande för fysiska personer. Fortsättningsvis verkar kravet att lämna en tulldeklaration för varje enskild försändelse kvarstå då en juridisk person och specifikt t.ex. ett bibliotek importerar tidningar och tidskrifter från en annan del av Finland eller från andra medlemsstater i EU till Åland. Detta kommer i synnerhet beträffande import av dagstidningar att innebära ett betydande merarbete för de juridiska personer och bibliotek som prenumererar på dessa. Landskapsregeringen vill också betona att det är av avgörande betydelse för att säkerställa en ofördröjd leverans av tidningarna och tidskrifterna att förfarandet för att deklarera import av tidningar och tidskrifter är densamma oavsett om mottagaren är en privatperson eller ett företag.
Det är därför av yttersta vikt att det förenklade förfarandet även kan tillämpas av juridiska personer, oavsett om dessa är momsregistrerade eller inte. Om det förenklade förfarandet inte tillämpas på juridiska personer medför detta en ökad administration och därmed förknippad merkostnad som är oproportionerlig och oskälig. Följden blir sannolikt att många juridiska personer och bibliotek avslutar sina prenumerationer av t.ex. svenskspråkiga tidningar och tidskrifter, varvid detta utbud begränsas för befolkningen på Åland samt försvårar bibehållandet av det svenska språket, kulturen och lokala traditioner. En minskad mängd tidningar och tidskrifter på svenska försämrar även den allmänna bildningen på Åland.

I förslaget konstateras att behovet av rådgivning för enskilda kunder kommer att förbli relativt stort till en början även då ett förenklat förfarande tillämpas. Detta beror på att lämnandet av en tulldeklaration är något nytt för en stor del av tidnings- och tidskriftsprenumeranterna. Behovet av rådgivning minskar inte även om antalet deklarationer minskar. Landskapsregeringen vill här understryka kraven som följer av 36 § och 38 § självstyrelselagen för Åland om att rådgivningen ska ges på svenska. Redan nu finns t.ex. bristfälligheter i riksmyndigheters rådgivningschatfunktioner där service inte ges på svenska. Ett konkret exempel är chattfunktionen i min skatt och inkomstregistret.

Landskapsregeringen är dock positiv till att förslaget om förenklat förfarande avses omfatta införsel av tidningar och tidskrifter såväl från andra delar av Finland som från andra medlemsstater i EU. Däremot är situationen trots lagförslaget och det förenklade förfarandet den att åländska konsumenter ställs i en i praktiken mycket svårare situation än andra konsumenter i Finland då tidsskriftsleveranser måste tulldeklareras. Som riksdagens grundlagsutskott redan konstaterat prenumererar de åländska konsumenterna proportionellt sett mer än övriga finländare på tidskrifter från riket, Sverige och andra länder. Grundlagsutskottet har redan även konstaterat att åtgärder som kan leda till ett minskat antal tidnings- och tidsskriftsprenumerationer särskilt drabbar landskapet Åland

och att en sådan följd skulle med hänsyn till Ålands särskilda ställning och språkliga rättigheter vara beklaglig. En sådan negativ konsekvens är inte heller problemfri när det gäller yttrandefriheten. Därför ansåg grundlagsutskottet det vara motiverat att hitta andra lösningar för landskapet Åland och att en avvikande lösning för landskapet Åland inte skulle medföra betydande jämlikhetsproblem, med hänsyn till att lagstiftaren har tämligen stort bedömningsutrymme i jämlikhetsfrågor (se GrUU 19/2014 rd).

Landskapsregeringen hänvisar även till statsutskottets betänkanden nr 45/1996 rd samt nr 9/1997 rd där vikten av smidiga och flexibla skattegränslösningar betonas.

Sammanfattningsvis vidhåller och anser landskapsregeringen att den bästa lösningen skulle vara att hålla lågvärdesgränsen för skattefri import kvar till Åland i synnerhet i fråga om tidningar och tidskrifter i t.ex. 8 a § undantagslagen. Vad gäller förslaget till förenklat förfarande i 22 a undantagslagen för fysiska personers införsel av tidningar och tidskrifter till Åland måste förfarandet, om skattefrihet inte är möjligt, utvidgas till alla juridiska personer. Detta gäller oberoende av om de juridiska personerna är momsregistrerade eller inte.

Landskapsregeringen önskar i sammanhanget slutligen uppmärksamma att det elektroniska systemet för förtullning (UTU) som implementerades och sattes i bruk 1.9.2021 vad gäller försäljning mellan företag har skapat en stor ökad administrativ börda för företag både på Åland och i riket för handeln mellan Åland och riket. Företagen vittnar också om att det råder osäkerhet gällande vilka krav som lagstiftningen ställer på dem. Landskapsregeringen för sin del har tagit initiativ till att en gemensam arbetsgrupp med representanter från finansministeriet, skatteförvaltningen, tullen, finländska företag, Ålands landskapsregering, Ålands näringsliv och Åland Post upprättas. Vidare har landskapsregeringen föreslagit att en utredning av vilka möjligheter till förenklingar som kan göras inom ramen för gällande regelverk innefattande bl.a. samdeklaration och förlängda tidsfrister för deklaration. Även om detta i sig inte direkt hör samman med det nu ifrågavarande ärendet önskar landskapsregeringen fästa berörda utskotts uppmärksamhet även på denna problematik.

Minister Roger Höglund

Jurist Thomas Löfwenhierta

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, info@lagtinget.ax
Finansminister Annika Saarikko, annika.saarikko@vm.fi
Ålandsminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@om.fi
Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Finansministeriet, skatteavdelningen, Ismo.Maenpaa@gov.fi
Tullen, Antti.Hastbacka@tulli.fi
Skatteförvaltningen, jonas.jalava@vero.fi